

Maggie
Shipstead

Užburiantis
romanas apie
trapų it ažūras
talentą ir aistra
šokiui

Nustebink mane

Sofoklis

Maggie
Shipstead

Užburiantis
romanas apie
trapų ir ažiūras
talentą ir aistra
šokiui

Nustebink mane

Iš anglų kalbos vertė

Rasa Stašytė

Sofoklis

Vilnius, 2016

UDK 821.111(73)-31
Sh-13

Versta iš:
Maggie Shipstead. *Astonish Me*.
Blue Door. London, 2014

Dviem mylimiems draugams:
NIKOLUI,
kuri žino vietą, kur menas ir gyvenimas susitinka, ir
MIŠELEI,
kuri su manimi eina į baletą.

ISBN 978-609-444-168-4

Copyright © Maggie Shipstead 2014
© Rasa Stašytė, vertimas į lietuvių kalbą, 2015
© Leidykla „Sofoklis“, 2016

1977-ųjų rugsėjis, Niujorkas

Užkulisiuose, už metalinių lentynų, apkrautų kabelių ryšuliais, šilkinų gėlių girliandomis ir bestygėmis liutniomis iš pirmo spektaklio veiksmo, krepšyje ant grindų guli du juodi taksai. Jie nemiega, bet guli nejudėdami, jų mažos sunerimusios akys seka šokėjus, kurie nuo scenos vis įpuola į užkulisius šypsodamiesi, sustoja, sulinkusiomis iš nuovargio nugaromis ir rankomis įsirėmę į klubus sunkiai alsuoja kaip uždušę lenktyniniai žirgai. Šokėjai saujomis graibsto servetėles, kurių dėžutės lipnia juosta pritvirtintos prie apšvietimo įrangos stovų, ir šluostosi veidus, krūtines. Ant grindų tyška prakaitas. Scenos darbininkas perbraukia grindis amoniaku įkvipusiu šepčiu. Scenoje *pas de deux**, lieka apšviestos dvi į Ameriką pabėgusios Rusijos baleto žvaigždės. Scenos grindys blizga it būtų padengtos juodu ledu; kaip sniegas ant jo krenta kanifolijos dulkės.

Paprastai trupės nariai į šunis nekreipdavo dėmesio, bet šįkart Džoana Džois pasilenkusi pradeda glostyti jų ilgas nugaras. Jos pirštai žaidžia aksominėmis jų ausimis, bėgioja lygiais mažais snukučiais. Gyvūnėliai gaužiasi gilyn į krepšį,

* Duetas. (Pranc.)

bet Džoana nesiliauja. Kitos kordebaletos merginos stovi krūvoje, jų persidengiantys sijonėliai atrodo kaip susiglaudę levandų žiedeliai.

– Ką darai? – sušnabžda viena. – Negalima jų liesti.

Džoanos draugė, su kuria ji gyvena viename bute, Eleinė Kosta, solistė, sėdi atsirėmusi į sieną, atlieka tempimo pratimus. Jos puantai suglausti padais tarytum maldai sudėtos rankos, veidas siekia išlenktas pėdų arkas. Jos suknelė geltona, korsažas siuvinėtas auksu.

– Jei Liudmila norėtų nužudyti Džoaną, – pakėlus akis sako ji, – seniai tai būtų padariusi.

Vieną šuniukas ištisia leteną link Džoanos riešo, trukteli ją, ir jo juodmedžio spalvos nagai susminga Džoanai į odą. Mergina lūpomis siunčia šuniukui oro bučinį. Šis pastato ausis, paskui susitvardęs vėl jas nuleidžia. Džoana dar niekada nešoko taip gerai kaip šįvakar. Taip, ji tik viena iš kordebaletos merginų, bet visgi atskira dalis, tos visumos dalis. Mažytis ląstelių gumulėlis, prisitvirtinęs prie jos gimdos sienelės, vis dar paslaptis, bet ta paslaptis netrukdo jai jaustis ryškiai ir švytėti kaip jonvabaliui.

Arslanas Rusakovas ir Liudmila Jedemskaja pasirodo ryškios šviesos tunelyje tarp juodų scenos uždangų, jų oda blizga nuo prakaito ir baltos šviesos. Jis suka ją delnais suėmęs per liemenį, jo veidas tarytum sustingusi kaukė. Meilė balete nepastovi – vieną akimirką jos nėra, kitą ji jau per kraštus liejasi, o jos pradžia paprastai išreiškiama pantomima, šokėjų veiduose sustingusiu susižavėjimu ar tiesiog pačiu šokiu. Vos tik užkulisuose ar už uždangos atsidūrę šokėjai pradeda nepatenkinti raukytis it velniai pragare.

Namie, jųdviejų bute, Eleinė kartais pasityčiodavo iš Arslano veido minos, kurią jis nutaiso vaidindamas meilės

scenas, pašiepdavo ir Liudmilos šypsena: stipriai iššiepti dantys ir virš jų sustingęs žvilgsnis. Džoana juokdavosi, prašydavo pakartoti, bet tos patyčios vis tiek ją šiek tiek skaudindavo. Arslanas kadaise buvo jos meilužis. Tai ji padėjo jam iš Rusijos pabėgti į Ameriką.

Gyvendami Kirove Arslanas su Liudmila buvo pora, dabar jie ruošiasi tuoktis. Apie savo sužieduotuves jie pranešė po vieno „Gulbių ežero“ spektaklio pavaišindami visą kompaniją šampanu. Ant Liudmilos galvos tada buvo užmaukšlinta baltų plunksnų karūna. Nors Džoanos ir Arslano santykiai nutrūko dar prieš Liudmilai atvykstant į Ameriką, Džoana vis tiek jautėsi šitos smulkutės šviesiaplaukės rusaitės apvogta ir įskaudinta.

Pasigirsta aplodismentai, Liudmila sugrįžta į užkulisius. Pradedama groti muzika Arslano šokio variacijai. Džoana ir toliau glostinėja šuniukus, kurie sukioja ilgus kaklus akimis ieškodami savo šeiminkės.

– Jie nelabai draugyški, – po akimirkos sako Liudmila savo kietu, ryškiu rusišku akcentu – atrodo, kad jos gerklėje būtų užstrigęs akmuo. – Tū geriau neliesk juos.

Prieš prasidedant spektakliui taksai sėkmingai laviravo tarp Liudmilos kojų, kol ši apšilo. Liudmila visada elgdavosi taip, tarytum tie šunys jai visai nerūpėtų, tačiau vis tiek atsinešdavo juos į kiekvieną treniruotę, kiekvieną repeticiją, kiekvieną kostiumų matavimą, kiekvieną spektaklį, kiekvieną šventinį renginį. Šuniukus jai padovanojo Arslanas atvykimo į Niujorką proga, šie taksai turėjo pakeisti tuos, kurie pasiliko Leningrade. Kaulėti, nuolat atgailaujantys jų snukučiai – kaip paprastai ir daugelis kitų veidų – beveik visada atsukti į ją. Šuniukai tylūs, dažniausiai neišleidžia nė

menkiausio garselio net ir tada, kai orkestre garsiai skambteli lėkštė ar scenos darbininkai iš specialaus aparato paleidžia vėsus rūko debesį, kad scenoje sukurtų užburiančią miglą arba menamo ežero paviršių.

– Jie atrodo visai mieli, – sako Džoana.

Tapšnodama servetėle skruostus Liudmila žvilgteli į ją su piktdžiugiška nuostaba veide.

– Jie kandžiojasi.

– Kažkaip nepanašu.

– Jie yra mano šunys, ne tavo šunys, bet jei jau taip nori, kad įkaštų, žynokis.

Žinokis – kartais šį žodį vartoja Arslanas, nes jį dažnai vartoja Džoana. Tai iš jos Arslanas išmoko šį žodį, o dabar iš jo perėmė Liudmila. Džoana paskutinį kartą paglosto taksus– vienas jai jau rodo savo aštrius mažyčius dramblio kaulo spalvos dantukus, tokius pat gražius ir grėsmingus kaip jo šeiminkės. Liudmila nususuka, kad pamatytų, kaip Arslanas scenos viduryje atlieka piruetą (jis juk princas! tai jo vestuvių diena!). Muzika spartėja, prakaitas tyška Arslanui nuo plaukų. Arslanas sukasi vis greičiau, stengdamasis suspėti paskui dirigentą. Kai jis baigs, per susižavėjusią publiką, kaip įprasta, nuvilnys garsių ovacijų banga. Nors prie ovacijų Arslanas pratęs, jis vis tiek padarys viską, kad jas užsitarnautų. Jis išskirtinis. Publika myli jį už tai, kad jis neeilinis, ir todėl, kad, nors ir gimęs priešiškoje stovykloje, visgi atvažiavo pašokti tiems priešams.

Muzika nutyla. Arslano paskutinis sukinyš truputį pavėluoja. Aplodismentai, pirmiausia pasigirdę pirmose eilėse, greitai pasklinda po visą salę. Arslanas lenkiasi kartą, paskui dar kartą, kukliai kilsteli galvą. Liudmila išsitempia ir

iškėlusi virš galvos rankas sparčiu žingsniu žengia iš užkulisų į sceną. Prasideda jos variacija, Džoana net nežiūri į jos pusę.

Džoana buvo girdėjusi apie daug pastojusių balerinų, bet tik apie vienetus, kurios ryžosi gimdyti, ir tik vieną, kuri pagimdžiusi grįžo į trupę – ir tai tik todėl, jog buvo pakankamai garsi, kad jai būtų atleista už pravaikštos mėnesius ir lėtai bei sunkiai susigrąžintą formą. Daugeliui Džoanos pažįstamų moterų vaikas – sveiku protu nesuvokiamas dalykas. Bet jos kūnas jam jau paaukotas. Nėštumas dar tik kokios aštuonios savaitės, ir vis dar veikiausiai nieko nesimato. Be abejo, keista, kad iki šiol niekas to neišsiaiškino, juk šokėjos viena kitą stebi ypač akylai ir vos pastebėjusios ką įtartina, pasistengs, kad apie tai sužinotų ir kiti. Džoanai atrodo, kad Eleinė jau kažką įtaria, bet ji tikrai ne tokia, kad pultų klausinėti ar kam nors apie tai pasakoti. Paprastai kiekvieną rytą prieš treniruotę jos pasidalijusios per pusę suvalgydavo bananą, bet Džoana, kurią pastaruoju metu smarkiai pykino ir kuri nuolat jautėsi alkana, rytais pradėjo šveisti riešutų sviestu apteptus paskrudintus vaflius. Eleinė ir toliau rytais valgo savo pusę banano, o matydama, kaip Džoana peiliu ant vaflio tepa tąsą masę, nieko nesako. Visa laimė, kad per rytinę treniruotę Džoanos pykinimas nekankina, taigi apsirovėti ir išsiduoti neteko.

Liepą, po to, kai Niujorkas beveik parą buvo likęs be elektros ir dėl to mieste kilo baisi sumaištis, Džoana, apsimetusi, kad nestipriai pasitempė koją, iškeliavo į Čikagą aplankyti Džeikobo. Ne, jis nėra jos vaikas. Vidurinėje jie vadino vienas kitą geriausiais draugais ir šiuo statusu labai didžiavosi – nors jų santykiai buvo platoniški, jie buvo tikrai

tvirta pora. Tokie santykiai jiems atrodė šiuolaikiški, jie jautėsi tikri kosmopolitai, neturintys nieko bendro su tais trumpalaikiais hormoniniais susiporavimais ir iš jaudulio prakaituotais delnais. Džoana nujautė, jog Džeikobas norėtų šio to daugiau, tačiau jis toks drovus – beje, ir išdidus – kad nieko daugiau taip ir nepabandė.

Nors kartą jis ją pabučiavo – tai nutiko prieš jam išvažiuojant į koledžą. Tai buvo bučinys, iš kurio supranti, kad žmogus iš tavęs tikisi labai daug. Kai Džoana jį atstūmė, jis pyktelėjo, o ji, kad būtų paprasčiau pačiai išsisukti, viską apvertė aukštyn kojomis, ir kaltas dėl to pyktelėjimo liko būtent Džeikobas. Netrukus Džeikobas išvažiavo ir jie bendravo tik laiškais – atrodė, kad taip bus saugiau.

Tiesą sakant, dar ir dabar Džoana laiko Džeikobą geriausiu savo draugu, nors draugaudama su Arslanu, ir paskui, kol atsigavo po nutrūkusios draugystės, savo santykius su Džeikobu ji buvo gerokai apleidusi. Ir dabar užuot tiesiog sau pripažinus, jog tai ji jį atstūmė, Džoanai buvo patogia galvoti, kad jūdviejų su Džeikobu santykiuose šiuo metu pertrauka, per kurią viskas ir vėl stos į savo vietas. Juk Džeikobas kantrus, moka atleisti, moka paguosti.

Džoanai atvykus į Čikagą jis elgėsi su ja taip, tarytum jų santykiai būtų tokie patys kaip ir mokantis vidurinėje. Jis nusivedė ją į triukšmingą ir pridvisusį barą, užsiminė apie paskutinę merginą su kuria susitikinėjo, leido jai susimokėti už gėrimus.

– Kaip sekasi su Arslanu Rūsčiuoju? – dar draugiškai paklausė.

Tačiau įtampą užauginti nebuvo sunku. Kol jie gurkšnojimo bare, ji tarsi netyčia palietė jo ranką, pasilenkė arčiau,

pakeliui į namus trumpam prigludo, o kai jo bute jie ir vėl įsipylė išgerti, ji prisipažino, kaip jo pasiilgo.

– Aš vis svarsčiau, – pasakė ji. – Apie tai, ko tu manęs kažkada seniai klausei.

– Ir ką? – atsargiai paklausė jis.

Tuo metu jie abu sėdėjo ant sofos.

– Sakyčiau, kad gal ir taip.

– Kas gal ir taip?

Ji neišdrįso į jį pažiūrėti.

– Na, žinai, tiesiog, gal ir taip.

Džoana tikėjosi, kad po tokio jos prisipažinimo jie visą naktį kalbės, bus daugybė dvejonių, svarstymų, prisiminimų ir neaiškumų, bet vietoj to jis nusiėmė akinius, atsargiai padėjo juos ant nudrengto kavos staliuko ir puolė ant jos taip, kaip kartą jau buvo daręs, kai dar buvo paaugliai. Pati save nustebindama Džoana nusijuokė.

– Kas? – paklausė jis.

– Nieko, – atsakė ji. – Atleisk. Tiesiog visa ta įtampa.

Jokių kalbų apie kontraceptines piliules ar prezervatyvus. Džoanai pasirodė, kad jis bijo tik vieno – kad kas nors nesutrukdytų tam, kas neišvengiamai turėjo įvykti.

Liudmila greitais sukiniiais juda įstrižaine skambant paskutiniams jos šokio variacijos akordams. Trupės šokėjos su levandų spalvos sijonėliais krato kojas, ruošiasi išėjimui į sceną. Džoana jaučia, kaip nekantriai publika laukia, kada pagaliau galės išreikšti savo ovacijas. Žiūrovų rankos dabar it vienas kitą traukiantys magnetai. Liudmila sukasi toliau, vis labiau augindama aplink save įtampą.

Kai jos nėštumas taps matomas, kai visi apie tai sužinos, Džoana supranta, kad tada ji gailės, graušis ir panikuos,

bet kol kas jos tikslo siekis galingas kaip medžioklės rago gausmas antrame veiksme. Ją tik stebina, koks jis stiprus ir kaip stipriai ją užvaldo.

Applodismentai. Džoana stoja į vieną liniją su kitomis šokėjomis ir žengia į šviesą.

Vasara buvo ilga, karšta, chaotiška. Civilizacija eizėjo. Kai vieną liepos naktį dingo elektra, tūkstančiai žmonių pasipylė į Niujorko gatves plėšikauti, vogti, tiesiog deginti. Nors Deividas Berkovičius* buvo suimtas, atsitiktinės mirties šmėkla virš miesto ir toliau kybojo. Eleinė, kuri pažinojo visų miesto naktinių klubų apsaugininkus, vesdavosi Džoaną į tuos klubus ir vakarėlius, kuriuose puošniai – kartais net karnavaliniais kostiumais: kleopatromis, vienaragiais, dionisais – apsirengę žmonės nardydamo po dūmus tarp blyksinčių šviesų, plavinėdavo, sukinėdavosi per daug nekvaršindami galvos, *kaip* tas jų šokis atrodo, svarbu buvo tik judėti. Karštos vietelės. Tarsi hidroterminiai šaltiniai, lavos išsiliejimo plyšiai, galvodavo Džoana. Nors jai nepatikdavo besistumdančių žmonių pilnos vietos, ji jau buvo mačiusi jauną mėnulį, iš šaukšto uostantį kokainą, klube „Studija 54“**, buvo įkišusi nosį ir į „Platono užuovėjos“*** orgijų kambarį, o pažįstamų pažįstami ją ne kartą yra nusivedę į miesto centre klaidžiuose loftuose nelegaliai rengiamus vakarėlius. Eleinė vakarėliuose net neatrodo kaip balerina – ji gundomai, laisvai juda šokių aikštelėse, lengvai prisitaiko prie bet kokio vyriškio,

* Davidas Berkowitzius – 1976–1977 m. Niujorke siautęs serijinis žudikas.

** Populiarus to meto Niujorko naktinis klubas.

*** Populiarus to meto Niujorko svingerių klubas.

kuris atsiduria priešais ją, judesių, o Džoana kur kas labiau susikausčiusi ir santūri. Džoana bandė vartoti narkotikus, bet nuo jų ją apimdavo nerimas, o tada laiką tekdavo leisti sėdint ant minkštasuolio arba tualetu kabinoje.

Kokaino dieta, kuri draudžiama, bet Eleinė nuolat jos laikosi, jokių žymesnių pokyčių jos elgesyje nepalikdavo. Svarbiausia, sakydavo ji Džoanai, yra saikas. Saikas ir griežta kontrolė svarbu visur ir visada. Eleinė kokainą vartoja saikingai, tam tikru režimu. Kad tvirčiau jaustųsi, ji sušniaukščia dozę prieš kiekvieną pasirodymą, kartais ir per pertrauką. Juostelę ar dvi – dviejų dozių niekada neviršys – kartą ar du (dviejų kartų niekada neviršys) per savaitę kur nors mieste pramogaudama. Pietus pakeis doze kokaino, kai prireiks numesti kilogramą kitą. Ji vartoja narkotikus ne tam, kad apsvaigtų, bent jau tai tikrai nėra jos pagrindinis tikslas, jai svarbiausia, kad jie ją įkvepia, suteikia pasitikėjimo. Kai Eleinei pritrūkdavo pinigų ir šalia nebūdavo vyro, kuris galėtų parūpinti narkotikų, jai būdavo nesunku apskritai jų atsisakyti. Vieni niekai. Prie to ji jau buvo pratusi, prisitaisiusi, tad narkotikų stygius niekada netrukdydavo tam, kas jai svarbiausia – šokti.

Šalia Eleinės vyrai sukasi nuolat, bet su meile tai neturi nieko bendra, gal tik išskyrus Poną K, meno direktorių, kuris taip pat kaip Eleinė tiki griežtu režimu. Net ir jų meilė yra sąmoningai kontroliuojama, ji privalo būti kontroliuojama. Džoana buvo nustebusi, kaip ją palaikė Eleinė, kol ji turėjo tą audringą, nors ir paviršutinišką meilės romaną su Arslanu, kaip kantriai ji klausydavosi Džoanos rezgamų planų, ką ir kaip būtų galima padaryti, kad sulaikytų Arslaną ir pririštų prie savęs visam laikui. Arslaną! Vyrą, kuris niekada

niekam nebuvo ištikimas ir jos veikiausiai net nemylėjo. Galbūt Eleinei patiko tas nekontroliuojamos meilės, kaip vėjas pralėkusios visai šalia, artumas, patiko stebėti, kaip kažkas praranda kontrolę. Regis, tokie dalykai ją masina, antraip jos tikriausiai taip neviliotų naktinis gyvenimas. Džoanai įdomu, ką Eleinė pagalvos – o galbūt jau galvoja – apie jos nėštumą.

Klaksėdamos šiukšlių semtuvėliais teatrą tvarko valytojos. Spektaklio sužavėta publika jau išsiskirstė po Kolumbo alėją. Arslanas su Liudmila iš teatro išėjo pro atsarginį išėjimą. Ryt iš pat ryto laukia treniruotė su trupe. Beveik visos dienos prasideda nuo treniruotės, kitaip dienos būna beformės ir sunkios. Tik tas šios nakties truputis, dar likęs iki ryto, skiria Džoaną nuo tempimo pratimų, šokių, iškilmingo pianino kaukšėjimo, kai šokėjos išsirikiuos prie atramos, o Ponas K, užsirišęs per pečius permestą megztinį, vaikščios kartodamas: *ir vienas, ir du, ir dar kartą, koja tiesi, o dabar aukštyn ir taip laikome, laikome, laikome. Ne, merginos. Štai taip.*

Džoanai reikėtų pamiegoti, kol tam dar yra šiek tiek laiko, bet grįžti į butą, kuriame jos su Eleine gyvena, ji dar nenori. Jos viengulė lova stovi prie tolimiausios nedidelės svetainės sienos. Tikėdamasi bent kiek privatumo, Džoana aukštai ant sienos prikėlė margo indiško audeklo paklodę, kuri uždengė lovą kaip palapinė, bet nuo tos užuolaidos kambarys atrodo tik dar vargingiau, visai aptriušęs, nors, aišku, toks ir yra. Bet šis butas tėra stotelė tarp treniruočių ir spektaklių, tarp pasimatymų; tai vieta, skirta atsigauti nuo *karštų vietelių*.

Eleinę ji randa solisčių persirengimo kambaryje.

– Nori šiandien kur nueiti? – įkišusi galvą pro duris klausia Džoana.

Eleinė, susisupusi į rankšluostį, šukuoja savo tiesius juodus plaukus, įdėmiai apžiūrinėdama save ilgo kosmetinio staliuko veidrodyje. Ant staliuko – plastikinis puodelis su vynu, aplink jį – dėžutės su spalvotais akių šešėliais, skaidrių skridinėliais, indeliai su grimo priemonėmis, plastikinėse dėžutėse išskleistos dirbtinės blakstienos. Vynas padeda Eleinei atsigausti po narkotikų. Tik ne daugiau nei dvi taurės.

– Žinoma. O kur?

– Nežinau. Maniau, gal tu ką pasiūlysi.

Eleinė rankos mostu kviečia Džoaną užteiti.

– Eikš vidun.

Aplink dar sukiojasi kelios kitos solistės. Viena jų su vatos rutuliuku valosi akių vokus. Kita stovi nuoga, džiovinasi plaukus. Dar viena, užsimetusi ant peties krepšį su daiktais, jau eina link durų, praeidama pro Džoaną draugiškai patapšnoja jai per petį. Kostiumininkės asistentė eidama per kambarį surenka pėdkelnes, kurias reikia išskalbti, patvarko ant pakabų paliktus kostiumus, sukabina juos ant stumdomos kabyklos. Džoana nedrąsiai prieina, prisėda ant Eleinės kosmetikos staliuko.

– Turi ką kitą apsivilkti? – klausia jos Eleinė.

Džoana pažiūri žemyn į savo džinsus ir platforminius sandalus, dryžuotus marškinėlius be rankovių.

– Ne.

– Vadinas, iš pradžių turime grįžti namo.

– Ne, Eleine, prašau. Man pradings noras. Tiesiog imkime ir kur nors nueikime. Paprasčiausiai išgerti, nereikia jokios pompastikos. Labai nenoriu dabar namo.

– Na, gerai, – Eleinė iš po stalo išsitraukia savo krepšį su daiktais, pradeda po jį raustis. Džoanai įbruka violetinio

audinio gniužulą. – Štai. – Džoana išskleidžia laisvą, plonyčio permatomo audinio palaidinę su didele iškirpte. Ji nusitraukia marškinėlius ir ant nuogo kūno apsivelka violetinę palaidinę.

– Speneliai persišviečia? – Džoana klausia ir iškart pasigaili, kad taip patraukė Eleinės dėmesį į savo papildėjusią krūtinę.

Eleinės skvarbios, žalios akys atrodo kaip du smeigtukai, prilaikantys jos ilgą, siaurą nosį. Tačiau žvilgsnis nė kiek nepasikeičia.

– Beveik ne, – sako ji ir atsisuka į nuogąją šokėją su plaukų džiovintuvu. – Ivetė, gal turi ką nors paskolinti apsirengti šiam vakarui?

– Trumpą suknelę, – atsako mergina.

Suknelė labai trumpa, be to, geltona, tačiau Eleinei, kaip ir daugelis kitų drabužių, tinka.

– Gal nori kartu eiti į vakarėlį? – Eleinė klausia Ivetės.

Mergina, kuri kaip tik segasi kitos trumpos suknelės užtrauktuką, iš lėto, tarsi būtų mechaninė lėlė, mirksi, mąsto.

– Taip, – galiausiai sako. – Būtų smagu.

Džoana nusivylė – nors jai ir patinka Ivetė, atrodo truputį trenkta. Ivetė gimusi Prancūzijoje ir vis dar kalba su nežymiu akcentu bei kažkokiu nepasitikėjimu savimi, nors Niujorke gyvena nuo vaikų darželio laikų. Džoaną vis labiau užvaldo liūdesys, kad jos gyvenime baletu greitai nebeliks, tad ji tikėjosi, jog šis vakaras bus skirtas tik jai ir Eleinei ir išliks atminty tik joms dviem, nors Eleinė tikriausiai vis tiek pradings, vos joms nuėjus į vietą, kad ir kur tai būtų. Vakareliuose Eleinė sugebėdavo kaipmat išgaruoti iš akiračio ir pasinerti į linksmybių sūkurį.

Gatvėje jos susiranda į centrą galintį nuvežti taksi. Vasarinis miesto alsavimas, dvokiantis šiukšlėmis ir benzinu, veržiasi pro atvirus langus, oras šiltas, jos sėdi atsipalaidavusios, beveik nekalbėdamos, išvargusios, bet drauge tarsi įkrautos energijos, o kraujas ramiai teka jų gyslomis, kurias, rodos, išvalė pasirodymas per spektaklį. Džoanai su savais džinsais ir skolinta palaidine jau dabar per karštą. Ji pavydi kitoms jų trumpų suknelių, nors jų nuogos kojos dabar tikriausiai prilipusios prie purvinų dirbtine oda aptrauktų taksi sėdynių. Taksi vairuotojas žvilgčioja į jas per automobilio veidrodėlį, jo sidabrinės spalvos akinių rėmeliai blykčioja nuo juose atsispindinčių raudonų ir žalių kelyje mirgančių šviesų. Vairą savo putliomis rankomis jis sukioja švelniai, atsargiai. Daugumai taksi vairuotojų patinka pafliirtuoti su pavakaroti išsiruošusiomis šokėjomis, būna, kad pataria, kur jos galėtų nueiti, pagiria, kad gražiai atrodo, bet tik ne šis. Šis tik žvilgčioja į veidrodėlį, lyg slapta norėtų ką pamatyti per tvorą.

Vakarėlis vyksta Astor pleiso gatvėje, name su geltonai dažytais besilaupančiomis mūrinėmis sienomis ir surūdijusiomis avarinėmis kopėčiomis. Tai visai nepanašu į Eleinei įprastus prašmatnius, triukšmingus, narkotikais besisvaiginančių žmonių pilnus vakarėlius, šįkart – visai kitaip. Čia vyksta paprasčiausias vakarėlis – prirūkytame bute būrelis nuobodžiaujančių žmonių. Edita Piaf ulbauja iš muzikos grotuvo. Pasirodo, Džoana visai be reikalo nerimavo dėl Ivetės. Prancūziška muzika jai – tarsi ženklas, kad ji čia laukiama, taigi iškart patraukia link tolimiausiam kambario kampe stovinčio buteliais nukrauto stalo, sveikindamasi su pakeliui sutiktais nepažįstamaisiais trumpu *bonjour*.

– Išgeriam? – pasiūlo Eleinė.

– Ne, turiu numesti svorio.

Eleinė iš rankinuko traukia paketį cigarečių.

– Gal vieną?

– Ne, dėkui.

Eleinės suspaustos lūpos ir į viršų pakilę antakiai, kol ji degasi cigaretę, patvirtina, kad ji labai gerai supranta situaciją.

Džoana užsimena apie Ivetę:

– Nesuprantu, ko ji iki šiol vaidina prancūzė.

– Tiesiog ji pakankamai prancūzė, kad galėtų tokią vaidinti. Net nežinau – tu tik pažvelk į ją. Jai juk puikiai sekasi. Keista, bet net man tai neatrodo blogai.

Jos abi žiūri tolyn pro žmones. Prie laikinai įrengto baro Ivetė šypsosi aukštam simpatingam juodaodžiui. Jos žvilgsnis viliojamai nukrypsta į šoną, kažką jam puse lūpų tyliai pasako, jis pasilenkia arčiau jos.

– Einu pasiimsiu išgerti, – sako Eleinė. – Sykiu gal ir tą aukštą vyrą prigriebsiu.

Džoana griebia jai už rankos.

– Ne, neik. Tada tavęs šįvakar daugiau nebepamatysiu. Išnyksi kaip dūmas.

– Kad čia nėra kur išnykti – tiek mažai vietos.

– Bet tu vis tiek sugebi.

– Tada eime drauge. Čia tik kokie penki žingsniai. Jei nori, iš pradžių galime būti abi.

Džoana seka Eleinei iš paskos.

– Iš kur sužinojai apie šitą vakarėlį?

– Prieš porą mėnesių teko bendrauti su vienu bičiuku, kuriam priklauso šitas butas, o kažkurį vakarą neseniai jį vėl

sutikau. Jis ir užsiminė, kad šiandien jo bute vakarėlis. Visai neplanavau eiti, bet kai tu... o jis – kur jis? O, štai jis ten, – Eleinė rodo pro žmones į šviesiaplaukį putliomis blyškio-
mis lūpomis ir mažomis šviesiomis akimis. Vaikinas, kurio
veido dalį užstoja kažkokios moters raudonos garbanos,
joms mandagiai linkteli, šelmiškai nusišypso.

Šypsena vyro, kuris žino, kad moterims patinka, jog jas
kas bando pralinksminti.

– O jis gražus.

– Sakai? Ir man taip pasirodė, – Eleinė į puodelį įsipila
burbono, pasiūlo butelį Džoanai. – Tu įsitikinusi?

Džoana purto galvą.

– Visi tavo vyrai gražuoliai.

– *Nesakyčiau*, kad šis mano. Sakyčiau, kad jis... Kristofe-
ris? Nors nesu tikra. Reikėjo paklausti, kai susitikome, bet
atrodė, bus nemandagu. Gal iš čia esančių kaip nors atsargiai
sužinosime.

– Išskyrus Poną K. Jis tai jau tikrai ne gražuolis.

– Ponui K ir nereikia būti gražuoliui. Jis juk genijus. Tu-
rėtum suprasti. Arslanui taip pat nebūtina būti gražiam.

– Bet Arslanas gražus.

– Ne, Arslanas seksualus. Nors, aišku, jis tikrai ne toks
genijus kaip kad Ponas K. Ponas K *kūrėjas*. Ponas K tiek
visko pakeitė.

– Prašau, papasakok daugiau apie savo vaikiną, apie tą
gerą seną tavo draugą gėjuką.

Eleinė abejingai nupurto cigaretės pelenus į tuščią vyno
butelį.

– Nėra prasmės klijuoti etikečių. Kaip ir ko nors savintis.
Gerai žinau, koks jis.

– Viešpatie, – su giliu atodūsiu sako Džoana. – Net pačiai sunku patikėti, kokia laimė pagaliau negalvoti apie Arslaną. Šiandien mačiau, kaip jis su Liudmila išeina iš teatro, ir net nekilo mintis nusizudyti. Pagaliau. Aš pasveikau. Tikra palaima.

– Hmm, – Eleinė paskutinį kartą užsitraukia dūmo, cigaretę įmeta į butelį. – Manau, tu nėščia.

Džoana šypsosi žiūrėdama į linoleumu išklotas grindis ir kojos pirštu braižo arką.

– Dėl vaflių?

– Pastaruojų metu atrodo, kad vis bandai atsisveikinti, tarsi ruoštumėsi sėsti į pakeleivingą autobusą, – Eleinė įdėmiai apžiūrinėja Džoaną. – Džeikobui sakei?

– Ne, – Džoana stebi, kaip Kristoferiu Eleinės pavadintas žmogus vaikšto po kambarį su raudono vyno ąsočiu ir pils-to į jo bute susirinkusiųjų stiklines ir puodelius. Tai pirmas kartas, kai ji kalbasi apie savo nėštumą ne su gydytoju, kuris jai paskyrė vitaminų. Išgirdus Džeikobo vardą ją prislegia netolimos jos ateities nuojauta.

Mokykloje ji buvo nusprendusi, kad jos ne toks jau ir stiprus seksualinis susidomėjimas Džeikobu yra ne kas kita, kaip tik dar viena jos bendro seksualinio smalsumo atšaka. Jis buvo už ją jaunesnis, o tai buvo visai neseksualu, nešiojo akinukus su plono metalo rėmeliais, kurie tuo metu, atrodė, reiškia kažką svarbaus, buvo visiškai jai atsidavęs, tai buvo visai neseksualu, be to, puikiai mokėsi ir jam trūko pasitikėjimo savimi (visai neseksualu, visai neseksualu). O Džoaną gaubė baletu jai sukurta aura, ji buvo smulktė, lanksti, grakšti ir ilgainiui kitokia net apsimesti nebegalėjo. Su ja norėjo susitikinėti daugybė vaikinių ir susitikinėti su jais jai buvo visai paprasta, o to nepasakysi apie Džeikobą.

Kai jie sėdėdavo vienas kito pašonėje kine ar jos namuose ant sofos priešais televizorių, kai jos mama kur nors išeidavo, tylėdami ir nežiūrėdami vienas į kitą, Džeikobas tiesiog suakmenėdavo, o Džoana pajausdavo, kaip jis tramdo save bijodamas net krustelti, jog neišsидуotų, ko jis iš tiesų nori. Tomis akimirkomis jos viduje įsijungdavo kažkoks slaptas skeneris, kuris imdavo vertinti ir analizuoti Džeikobą.

– Tu taip tyčia padarei? – domisi Eleinė.

– Žinoma, ne.

– Negali taip elgtis vien tam, kad būtų lengviau užmiršti Arslaną.

Kai Džoana sužinojo, jog laukiasi, Arslano vardas jos nebekrėsdavo kaip elektros šokas, dabar jis ją tik vos vos jaudino – jausmas, tarsi būtų susilietę du laidai, kuriais teka nestipri elektros srovė.

– Ne, tikrai ne dėl to. Sakyčiau, elgiuosi taip, kad pabėgčiau nuo dabartinio savo gyvenimo, tiesiog turiu tai padaryti. Man reikia rasti ką nors kitą. Baletas – tavo gyvenimas, tau puikiai sekasi, tu daug pasieksi, o mano atveju viskas kitaip.

– Tu tyčia taip padarei.

– Visai ne!

– Nesvarbu. Yra, kaip yra. Nieko vis tiek nebepakeisi. Bet tau tikrai nereikia... gali, juk pati supranti, tiesiog mesti baletą. Kūdikio įsitaisyti neprivalai. Susirastum darbą. Naujos veiklos.

Džoana išdidžiai purto galvą.

– Negalėjau tiesiog taip imti ir sustoti. Svarsčiau apie tai. Bet aš per didelė bailė. Jei nebešokčiau, Niujuje nebegalėčiau pasilikti, o kur dingti, nežinočiau. Apskritai, ką daryti, nežinočiau.

– Tai nusprendei, kad Džeikobas viską už tave sutvarkys. Neblogas planas, Džoana. Tik man Džeikobo gaila. Jis dabar vaikštinėja po Čikagą net nenumanydamas, kas jo laukia.

– Jis gaus tai, ko visada norėjo.

– Ar tikrai? – Eleinė iš pakelio traukia dar vieną cigaretę. – Ką gi, tuomet tu tikrai geroji samarietė*.

– Duok cigaretę, prašau.

– Neturėtum rūkyti.

– Žinau. Tik šitą vieną, ir metu. Viską metu. Viskas bus kitaip.

– Neišvengiamai.

Neturėdamos ką daugiau viena kitai pasakyti, jos apsime-ta, kad domisi aplink it lengva migla slenkančiu vakarėliu. Džoana sutinka kelių vyrų žvilgsnius. Tai tipas vyrų, kurie kalbėdamiesi su kuo nors per petį jau dairosi, su kuo kalbės vėliau. Žmonės vaikštinėja, prasiskiria, ir Džoana vėl pamato šviesiaplaukį vakarėlio šeimininką, kuris palenkęs galvą įdėmiai klauso, ką sako greitai judančios blondinės su margu kombinezonu lūpos.

Džoana sako:

– Gal pristatytum mane Kristoferiui?

Džoana guli lovoje atsimerkusi. Šalia jos miega vyras, kurio net ir knarkimas santūrus, kultūringas. Jo vardas Tomas, vi-sai ne Kristoferis. Panašu, kad Eleinės naktinio gyvenimo vandenynu buvo praplaukęs kažkoks kitas Kristoferis, ku-rio paliktos burbuliukų dryžės susipainiojo su šio gražuolio, Tomo, senosios ir vidurinėsios anglų kalbos profesoriaus

* Biblijoje aprašyta Samarijos miesto gyventoja, moteris, atvėrusi širdį Kristui, osavo miesto duris – Evangelijos jėgai, kuri pasiekė ir kitus miesto gyventojus.

asistento iš Niujorko universiteto. Kaip vienišiaus, linkusio į bohemišką gyvenimą, jo lova stebėtina švari, skaniai kvėpia. Džoana svarsto, ar jis ir bus tas priešpaskutinis vyras jos gyvenime, su kuriuo ji permiegos.

Geltona naktinio miesto šviesa meta lango kvadrato šešėlių ant šviesios paklodės. Tomas kažką šiurkščiai suniurna per miegus – veikiausiai kažką senąją arba viduriniąją anglų kalba. Ląstelės jos gimdoje ir toliau dalijasi. Džoana laiko delną sau ant pilvo ir bando suprasti, kur tiksliai ta vieta, kur į ją kaip tulpės svogūnelis buvo įsodinta gyvybė. Paprastai, kai ji lovoje su mažai pažįstamu vyru – beje, jų nebuvo labai daug – visada sunku užmigti, nes jai keista jausti arti savęs tą mažai pažįstamą kūną, su kuriuo ji ne per seniausiai buvo intymiai suartėjusi ir kuris dabar nuo jos atsiribojęs miega. Bet Tomas jai dabar mažiausiai rūpi. Ji glosto ranka savo odą, svarsto, kiek dabar galėtų būti valandų. Jo riešas su laikrodžiu po pagalve, o kito laikrodžio kambaryje nesimato. Kai tik saulė patekės, ji trauks namo, paskui – į treniruotę. Ji susimąsto, įdomu, kiek kartų ji dar nueis į treniruotę. Kai nebešoks, treniruotės vyks be jos kaip vykusios – kiekvieną dieną, išskyrus sekmadienį – taip pastoviai, kaip sukasi Žemė. Pianinas ir toliau klaksės, o Ponas K kartos *Ne, mergaitės, reikia štai taip* šokėjoms, tarp kurių jos nebebus. Jos palikta laisva vieta prie atramos neilgai trukus bus užimta. Džoanai norisi dar bent kelių dienų, savaitės ar dviejų. Jai norisi, kad ląstelės jos gimdoje daugintųsi pagal pianino klaksėjimą, pagal Pono K ritmingus plojimus delnais, pagal jo *vienas pa pa pa, du pa pa pa ir OP pa pa pa*, pagal šokėjų kojų mušamą ritmą. Iki šiol, nors ją ir supo dvidešimt taip pat kaip ji apsirengusių moterų, judančių unisonu, ji visada jautėsi vieniša, tik kai gimdoje atsirado šios ląstelės, ji jaučia, kad turi draugiją. Ir pirmą kartą gyvenime, kiek gali pati prisiminti, ji nebijo suklysti, o su tuo jausmu atėjęs palengvėjimas be galo džiugina.

Dramatiškas baleto pasaulis. Tarp plonyčių sijonėlių, satininių puantų kaspinių, jaunų, gražių, neįtikėtinai grakščių šokėjų kūnų pinasi gyvenimiškos aistros. Jauną amerikietę Džoaną slepia liūdna neišvengiamybė – ji puiki šokėja, tokia puiki, kad aiškiai supranta, jog niekada nebus primabalerina. Mergina ryžtasi avantiūrai ir padeda Rusijos baleto žvaigždei Arslanui Rusakovui pabėgti iš tėvynės. Pora panyra į pavojingų paslapčių kupiną šokio ir meilės istoriją.

Kuo ilgiau šlovingas ir aistringas romanas tęsiasi, tuo labiau Džoana juto, kad menksta talentingo, charizmatiško vyro šešėlyje. O nuojauta, kad greitai jos vietą užims kita, pastūmėja Džoaną viską pakeisti – ji nebešoka, išteka už vaikystės draugo, susilaukia sūnaus. Toks gyvenimas jai – tarsi pabudimas iš ryškaus sapno. Bet ar įstengs meniškos prigimties Džoana pamiršti baleto?

„Nustebink mane“ – knyga, kurios veikėjai – ilgam įsimenantys personažai, atėję iš neramaus baleto gyvenimo, įkvėpti meilės, kamuojami kaltės ir pražuvusių nuostabių akimirkų ilgesio. Juos persekioja praeitis, kurios pamiršti neleidžia atsitiktinumai, tokie neįtikėtinai, kokie nutinka tik tikrame gyvenime.

**Intriguojantis romanas apie kelias žmonių
kartas lydintį talentą, aistrą šokiui ir
baleto, kurio svaiguly susipina jaunų,
drąsių žmonių gyvenimai.**

www.sofoklis.lt

9 786094 441684